SISEMINISTEERIUM
No ......
TRÜKITÖÖD

Sakala

Aſutanud C. R. Jakobſon.

Üksik nummer 30 penni.

Ilmub ajutiſelt kaks korda nädalas:
teiſipäewal ja reedel

Wiljandi Ajalehe Kirjastuſe Osaühiſuſe wäljaandel.

Toimetus ja talitus aſub Tartu uul. nr. 9, A. Tõllasepp'a majas II korral
Toimetuſe kõnetunnid kella 12—2 lõunal.
Talitus on awatud kella 8 hom. kuni k. 5 õhtu. Pühapäewil on talitus kinni.

Kirjade aadress: „Sakala", Wiljandis.

Kuulutuste petit-rida kuulutuſeküljel 50 penni, tekstis 1 mark. Selle ilmumiſe päewal wõetakſe wäikſemaid kuulutuſi kuni kella 9 hom. wastu.

Nr. 7. Teiſipäewal, 3. detſembril 1918. 38. aastakäik.

Sakalamaa mehed—lipu alla!

Waba Eesti on hädaohus…

Nälgiw, wiimaſeid päewi üleelaw enamline Wenemaa on alganud ſõjakäiku, et uueſti litſuda meid oma ruſika alla, riiſuda meilt wabadus, ning ſundida kandma kõike ſeda, mis Wenemaa pääle langemas. Enamlasteſt wägiwalla walitſejad tahawad meid weel enne oma ſurma ärakägistada, hirwitades meie lootuste ja püüete üle Ja häbi ning häda meile, kui meie iſe ei ſaa ega taha endid kaitſeda: orjarahwas on ſiis meie nime ja ſaatus.

Sellepäraſt astuge wiibimata lipu alla **kõik**, kellel kallis wabadus ja kodu, teades, et wõitlus, mis ees ei ole wõõra wõimu huwide ja ſaagihimu päraſt, waid heitlemine oma kodu, oma wabaduſe ja elu eeſt.

Ei tohi keski, kes jõuab käes hoida ſõjariista ja tahab kanda mehe nime, ükskõikſelt kodu jääda, kui meie pääle weeremas laine, mis toob nälga ja ſurma.

Pidage meeles: 700 aastat tagaſi oli Sakalamaa wiimane, kes pääle meeleheitlikku wõitluſe orjastajatele alla andis, olgu ta ſiis ka esimene, kes **kõik oma pojad** ſaadab wõitlusesſe wabaduſe eeſt.

Ajutiſe Walitſuſe deklaratſioon.

Nagu Maapäewa koosoleku kirjelduſes teatatud, kandis päämin. K. Päts Walitſuſe deklaratſiooni*) ette, mis A. B. järele järgmine on:

Ajutine Walitſus wõtab Eesti Wabariigi tüüri raskel ja wastutusrikkal ajal oma kätte. Tarwis kõik kohalikud aſutuſed luua, riigi piiriſid päälетungimiſe wastu kaitsta ja riigikasſale kindel alus panna — need üleſanded ſeiſawad esimeſel paigal; ainult ſiis, kui need nurgakiwid pandud, on Ajutiſel Walitſuſel wõimalik rahulikult põhjalikkude uuenduste rajamiſele aſuda.

Eesti Wabariigi ſiſemiſes elus oleks esimene ja pääüleſanne Aſutawa Kogu walimiſed läbi wiia Maanõukogu poolt wastu wõetud walimiſe ſeaduſe põhjal, mis walimiſi üleüldiſel, ühetaoliſel, ſalajaſel, otſekoheſel ja proportſionaalſel aluſel kindlustab, ſugu pääle waatamata, 20-aastaſest wanaduſeſt pääle. Nende walimiste teostamiſel tõotab Ajutine Walitſus õigusluſe ja ſeaduslikkuſe piiriſid kaitsta ja igaſuguſe ſeaduſewastaſe ſurwe wastu, tulgu ſee kuſt poolt tahes, oma wõimu täiel mõõdul maksma panna.

Et julgeolek ja ſeaduslik kord Eesti riigis igakülgſelt teostatud oleks, tahab Ajutine Walitſus ennaſt kohalikkude omawalitſuſe aſutuste pääle toetada, wiimaste ſeiſukorda ſelleks kindlustada ja nende tööwõimu tõstmiſeks uuſi ſeaduste eelnõuſid walmistada, mille abil kohaliku omawalitſuſe wähema ükſuſe ſuurus oleks kindlaks määratud ja omawalitſuſe aſutuste järkude wahekord kindlale aluſele ſeatud.

Wähemuſes olewate rahwuste kultuuraliste ja poliitiliste huwide kaitſeks mõtleb Ajutine Walitſus kindlad eeskirjad walmistada ja need kohe maksma panna, et rahwusliste õõrumiste tärkamiſt ära hoida.

Üks tähtſamateſt üleſanneteſt Ajutiſel Walitſuſel on maaküſimuſe ettewalmistamine Aſutawa Kogu jaoks. Selleks on kõige päält waja, et maatagawara puutumata maahariwa rahwa jaoks alal hoitaks. Ajutine Walitſus on uueſti maksma pannud Wene aegſe ſeaduſe, mille järele maa müümiſe ja pantimine keelatud on. Kuid ſelleſt on wähe. Põllupidamiſe elawal ja ſurnud inwentaaril on ſuur tähtſus maaolude korraldamiſeks ja ka praeguſel raskel ajal toitlusküſimuſe lahendamiſes. Sellepäraſt tahab Ajutine Walitſus Maanõukogu poolt wastuwõetud ſeaduſt, mis inwentaari kontrolli alla paneb ja walitſuſt õigustab metſade laastamiſt takistama, juhatuskirja rutuliſe walmistamiſega kohe üle maa täiel mõõdul ka tegelikus elus maksma panna. Põllupankade uuele aluſele ſeadimiſeks tahab Ajutine Walitſus weel enne Aſutawa Kogu kokkutulekut tarwilikud uuenduſed oma määruſtena maksma panna. Põllumeeste elukutſeliſe esituſe loomine Põllutöökoja näol on hädasti tarwilik; ſelles esituſes tahab Ajutine Walitſus kõikide põlluharijate liikide huwide kaitſele waba wõimaluſe luua. Ka ſeda esituſt tahab Ajutine Walitſus enne Aſutawa Kogu kokkutulekut teostada. Põllutööliste-ſeaduſe läbiwaatamiſe wõtab Ajutine Walitſus kohe käſile ja tahab ſäält kõik ajaſt iganenud korralduſed ära kaotada. Ajutine Walitſus tahab kohe ſammuſid astuda, et temal tulewaste ſuurte põllumajanduſliste uuenduste läbiwiimiſel tarwiliſed tehniliſed tööjõud ette walmistatud ja korraldatud oleks, et Aſutaw Kogu maaküſimuſt lõpulikult ära otſustada ja kiirelt elus läbi wiia wõiks.

Tööstuſe alal püüab Ajutine Walitſus ſõja-, korralageduſe ja Sakſa okkupatſiooniwõimude poolt puruſtatud ettewõtteid uueſti jalule aidata, neile küttematerjali ja tooresaineid kätte toimetada ja nende ſaaduſtele turguſid leida aidata. Senini töötas meie ſuurtööstus ainult Wene turu tarwis. Nüüd, kus ſee turg kadunud, on tarwis uut leida. Neid wõib kohe leida oſalt Lääne-Europas, oſalt Wenemaaſt lahutatud ääreriikides, pääasjaliſelt Ukrainas. Esialgſeid läbirääkimiſe- ja kaubalepinguid tahab Ajutine Walitſus nende riikidega kohe teha.

Eesti piirideſt käib ſuurem tranſiidi tee Soomeſt ja Skandinawiaſt Wenemaale ja Wene ääreriikidesſe. Selle tranſiidi kergendamiſt ſaab A. W. igatepidi teostama. Siin ſeiſab esimeſel plaanil ſadamate ja iſeäranis Tallinna ſadama korraldamine, mille eeltööde juure kohe aſuda tuleb, et ſelleks tarwilikka ſuuremaid rahaſummaſid üleüldiſe rahu järel kohe oleks wõimalik Tallinna uue wabaſadama ehitamiſeks liikuma panna.

Eesti mereasjanduſe edendamiſeks ja meremeeste hariduſe eeſt hoolitſemiſeks tahab A. W. kõige päält uue meremeeste koolide wõrgu wälja töötada ja ſelleks eeltööſid teha, et Eesti riigi piirides meremehed ka kõrgemat hariduſt oma elukutſe nõuete kohaſelt wõikſid ſaada.

Tööstajate ja kaupmeeste proportſionaalſe esituſekogu (Tööstuſe- ja Kaubanduſe koja) tahab A. W. juba enne A. K. kokkutulekut elule kutſuda. Olemasolewate esitustega tahab walitſus kontaktis töötada.

Tööliste kohta tulewad kohe kõik need töökaitſe ja tööliste kinnituste ſeaduſed maksma panna; oſalt on ſee juba ſündinud, nii on 8-tunniline tööpäew juba makſew. Enne Sakſa okkupatſiooni kindlaks määratud palganormide maksmapanemiſeks tahab Ajutine Walitſus kohe tegelikka ſammuſid astuda. Tööpuuduſe pehmendamiſeks ja ära kaotamiſeks wõtab walitſus kõige energiliſemad abinõud tarwituſele.

Eesti, kui wabakaupluſe riik, peab raudteede-wõrgu looma, mis mitmel ſihil tema rannas lõpekſid ja ühtlaſi Wenemaale waba ja takistamata kaupade läbiweo wõimaldakſid, ſelleks on kõige päält tarwis hoogſasti eeltööſid jatkata, et kõige päält Tallinna ja Moskwa otſekohe raudteega ühendatud oleksid. Uute poliitiliste wäljawaadete kohaſelt tuleks ſellele teele kohane ſiht leida ja ſelle teostamiſeks kapitali koondama hakata. Ajutine Walitſus aſub ka eelnõude wäljatöötamiſele et ſuureweo teedewõrku laiendama hakata. Kodumaa weeteede korraldamiſeks ja eeltööde tegemiſeks tahab Ajutine Walitſus kohe nõukogud elule kutſuda, kus kohalikud huwid mitmekülgſelt esitatud oleks.

Maanteede wõrgu läbiwaatamiſele, uute teejärkude jagamiſele ja ſeaduste eelnõude walmistamiſele, kuidas meie maanteeſid paremale järjele tõsta, aſub Ajutine Walitſus kohe. Niiſama pannakſe kõige ſuuremat rõhku ſelle pääle, et post ja telegraf kohe tegewuſesſe astukſid ja kõnetraadiwõrk laieneks ja rahwale kätteſaadawamaks muutuks.

Raudteede, telegrafi- ja postiteenijate ja ametnikkude palga ja tööolude parandamine on üheks tungiwaks Walitſuſe üleſandeks.

Julgeolek ja ſeaduſline kord on ilma kohtute kaastegewuſeta wähe kindlustatud, ſellepäraſt paneb Ajutine Walitſus kõige ſuuremat rõhku ſelle pääle, et kohtud uueſti olekſid oma tegewuſt alganud. Selleks on kõige päält tarwis kohtute wõimupiirid, kohtuaſutuste järkude wahel uueſti ära jaotada. Kõige päält peab „wallakohus, kui ſeiſusline kohus, jäädawalt kaduma, rahukohtunikkude wõrku tuleb laiendada ja nende wõimupiiriſid tõsta, ſedaſama tuleb kogude ja ringkonnakohtu kohta teha. Kõrgemaks kohtuks tuleb Riigikohus luua. Sellekohaſed ſeaduſed on maksma pandud, Ajutiſe Walitſuſe kohuſeks on neid ſeaduſt tegelikult oma määrustega teostada. Kõik kohtud peawad Eesti, kui riigi ja elanikkude enamuſe keeles oma asju õiendama, kuid ka teistele Eesti riigis wähemuſes elawate rahwuste keeltele antakſe tarwilikud õiguſed, mille kohta kindlad eeskirjad kohe Ajutiſe Walitſuſe poolt wälja töötatakſe.

Rahwahariduſe alal on Ajutine Walitſus ſunnitud kõige päält wenestamiſe ja ſakſastamiſe katſeid lõpetama. Koolid tulewad rahwusliſele aluſele ſeada, rahwusliste ſegakoolide lõpetamine wiiakſe kõige kiiremalt läbi. Rahwakooli aluste laiendamiſe eeltööd wõetakſe kohe käſile, ſel „ſihil, et üleüldiſt ſunduslist ja taſuta rahwakooli pikema õpeaja ja laiema kawaga teostada, kõikide koolide walitſemine koondatakſe ühe miniſteeriumi wõimukonda. Ülikoolide ülewõtmiſe ja uueſti awamiſe wõimaluſe laiendamiſeks wõetakſe kõige kiiremad abinõud tarwituſele. Wäljaspool kooli hariduſe edendamiſeks tahab Ajutine Walitſus ſeltskondliſele algatuſele wõimalikult awarad piirid luua. Elukutſekoolide aſutamiſeks ja nende arendamiſeks tahab Ajutine Walitſus kõige laiemat toetuſt anda ja põllutöökoolide wõrgu teostamiſe pääle kõige ſuuremat rõhku panna. Ühtlaſi teeb Ajutine Walitſus oma üleſandeks hariduſe alal töötajate elutingimiste parandamiſeks eelnõuſid walmistada.

Eesti riigi kasſa oli tühi, kui Eesti iſeſeiswus wälja kuulutati. Ajutiſe Walitſuſe wäljaminekud kaswawad aga iga päew, ſellepäraſt on Ajutine Walitſus ſunnitud kõige kiiremaid abinõuſid tarwituſele wõtma, et oma wäljaminekuid katta. Tarwis on laenude näol riigi wäljaminekute katmiſeks raha leida. Ajutine Walitſus peab ſiſemiſe laenu, mis juba Maapäewa poolt lubatud, teostamiſt kõige energiliſemalt kiirustama, ühtlaſi aga ſammuſid tegema, et wäljaſt rahaliſt abi ſaada, ja ſellel ſihil tegew olla, et Eesti raha ükſuſele ja riigipangale kindlat aluſt panna. Ajutiſe Walitſuſe hool peab olema, et praegu walitſew mitme riigi makſuwahendite rohkus kaoks ja nende kurs rahaturu nõudmiste järele kujuneks. Rahaaſutustele tahab Ajutine Walitſus ſelleks abiks olla, et tarwilik pöördeaeg ilma ärewuſeta ja rahaturu wapustamiſeta ſünniks. Ajutine Walitſus aſub kohe uute makſuſeaduste wäljatöötamiſele ja tahab juba enne Aſutawa Kogu kokkutulemiſt mõned otſekoheſed makſud läbi wiia.

Riigi eelarwe kindlale aluſele ſeadmiſeks teeb Ajutine Walitſus kõik tarwilikud ſammud ja tal on kindel tahtmine Aſutawa Kogu kokkutulekuks juba ülemineku-ajajärguſt läbi jõuda ja et riigi eelarwet walmis kujul uuele walitſuſele üle anda, mis Aſutawa Kogu poolt ametisſe ſeatakſe.

Toitluſe alal tahab Ajutine Walitſus kindla kontrolli abil kõik toiduained nii ära jaotada, et nende wäljajaotamine ilma katkestamata ſünniks. Leiwanormi tahab Ajutine Walitſus ſuuremates linnades juba lähemal ajal tõsta, iſeäranis rasket tööd tegewatele rahwakihtidele. Et toiduainete hindade tõstmiſeks takistuſt teha, tahab A. W. toiduainete wäljaweo takistuſeks kõige mõjuwamad abinõud tarwituſele wõtta ja ſelle eeſt hoolt kanda, et Eesti ſadamate kaudu juba lähemal ajal oleks puuduwaid toiduaineid ſiſſe weetud. Puskari tegemiſe wastu tahab Ajutine Walitſus kõige mõjuwamad abinõud tarwituſele wõtta.

Et Eesti riigile teiste riikide poolt olemasolemiſe õiguſt kindlustada, ſelleks tahab Ajutine Walitſus kohe ſellele aluſele aſumiſeks eeltööſid teha, et Eesti erapooletu ja wabakauplemiſe maa on, kes ühtlaſelt ſõbralikus wahekorras kõige rahwastega elab. Eesti riik on rahwa eneſemääramiſe õiguſe põhjal tekkinud ja ſellele õiguſele tahab Ajutine Walitſus kaitſet ja tuge ſuurriikide poolt leida. Ajutine Walitſus teeb ſammuſid ſelleks, et tema eſitajad wäljamaal, iſeäranis rahukonwerentſil, ſuudakſid Eesti iſeſeiswuſele rahwuswaheliſes elus kindla aluſe panna, ſelleks tahab Ajutine Walitſus juba lähemal ajal omale wäljamaal erikordſe eſituſe luua, mis ühe Ajutiſe Walitſuſe liikme juhatuſel ſäält töötaks.

Kõiki neid üleſandeid wõib Ajutine Walitſus ainult ſiis teostada, kui noort wabariiki lastakſe rahulikult areneda, kui ta kõike oma jõudu rahuliku, ülesehitawa ja loowa töö pääle juhtida. Eesti rahwas tahab kõigi rahwastega rahus elada ning hääs läbiſaamiſes olla, tema ei tungi teiste pääle, ei ihka wõõraid maid ja rahwaid oma külge liita. Kuid Eesti piiri ähwardatakſe wäljaſtpoolt. Eesti idapiiri ääres ſeiſawad ſõjariistus ſalgad, kes walmis on meie rahulikule maale tungima, et ſiin korralageduſt ſünnitada, rahwa eneſemääramiſe õiguſt rikkuda ja demokraatliſele aluſele ſeatud riigikorrale tõſiſeks hädaohuks olla. Wõõra, Eesti rahwaſt ſenini rõhunud rahwa ülewõim on jälle wabastatud Eesti pääle tungimas. On teateid, et Wene ſõjawägede juhataja on korralageduſe puhul nälgiwatele Wene ſalkadele meie maa, kui rikkaliku ſaagi pääle näidanud, kus rahwa käeſt arwatakſe toiduaineid ſõjariistade abil ära riiſuda ja wäewõimul wälja wedada. See hädaoht on ſuur ja tõſine, ſeſt meie rahwa ja riigi wastu on ſuur rahwameri oma esimeſed wäed liikuma pannud. Ajutine Walitſus on ſunnitud olnud Eesti riigi kaitſeks Eesti rahwawäe lipu alla kutſuma, esialgſelt wabatahtliste kokkukutſumiſe näol, nüüd aga ka mitme aastakäigu ſunnikutſe wälja kuulutama. Ajutine Walitſus loodab, et Eesti rahwas äratundmiſele on jõudnud, et nüüd maa ja rahwa ſaatus jäädawalt rahwaste ees otſustada on. Suudame meie oma riigis ſiſemiſt korda ja iſeſeiswuſt kaitsta, ſiis on Eesti rahwale waba arenemiſe wõimalus kindlustatud. Ei ole meil küllalt arusaamiſt oma rahwa tulewikuſt, ei pane meie

Oſtke Eesti Wabariigi 5% lühikeſeajaliſi wõlakohuſtuſi.

Tellimiſi ja ſiſſemakſuſid wõtab wastu **Wiljandi Wõstast. Kredit-Ühiſus.**

---

*) deklaratſioon — miniſtrite nõukogu poolt parlamendile ette kantaw tegewuſe kawa. Toim.

Andke kõik waba raha rahaaſutustesſe hoiule. Wiljandi Kredit-Ühiſus makſab aastahoiuſummade päält 5%, ja jooksWate arwete päält 3 ja 3½%

Juhatus.

kõik waimliſed ja waraliſed jõud kodumaa kaitſeks liikuma, ſiis on ka meie iſeſeiſew tulewik wäga kahtlane.

Sellepäraſt loodab Ajutine Walitſus, et kui ta riigikaitſe otstarbel rahwa käeſt kõige ſuuremaid jõupingutuſi nõuab, kui ta hädakorral kõik teowõimuliſed mehed lippu alla kutſub, oma riiki wägiwalla wastu kaitſema, et ſee kutſe ka tegelikut ühemeeleliſelt toetuſt leiab. Ajutine Walitſus loodab, et ſee kõrge kogu, kui praeguſe Eesti riigi kõrgema riikliſe wõimukandja Ajutiſt Walitſuſt ſel ſihil toetab ja Ajutiſe Walitſuſe eeskawale, mille keſtwuſe ajaks ainult waheaeg kuni Aſutawa Kogu kokkutulemiſeni on, oma uſalduſt ei keela.

Päraſt deklaratſiooni ettelugemiſt pani maanõunik Parts dem. rühma poolt järgmiſe üleminekuwormi ette:

„Ajutiſe Walitſuſe deklaratſiooni ära kuulates awaldab Maapäew Ajutiſele Walitſuſel täit uſalduſt ja loodab, et tema oma awaldatud programmi kõige hoo ja jõuga teostab.“

Selle wormeliga ühineſid Maaliidu, rad.-demokraatide, tööerakonna ja Eesti ſ.-d. tööliste partei rühmad. S.-r. rühma nimel teatas maan. Kärner, et kuna ſ.-r. rühm Walitſuſe kokkuſeadmiſeſt oſa ei wõtnud, ſiis ta loomulikult ka wormeli hääletamiſeſt tagaſi hoiab.

Hääletamiſel wõtab Maanõukogu wormeli kõigi maanõunikkude häälte enamuſega 4 maanõnniku erapooletuks jäämiſel wastu.

Maapäewalt.

Päewane koosolek 27. now.

Koosolek algab kell 11 hommiku. Juhatab J. Jaakſon.

Päewakorra eſimene punkt on Maapäewa uue juhatuſe walimine. Oſa juhatuſe liikmeid on astunud uude ministeeriumi, teine oſa on lahkunud teistel põhjustel. Nii tuleb terwe juhatus uuesti walida.

Maapäewa fraktſioonid on Wanemate nõukogu koosolekul juhatuſe kokkuſeade asjus kokku leppinud. Kokkuleppe kandidaadid on järgmiſed: Eſimees A. Birk, abid K. Baars, K. Saral; ſekretäär K. Aſt, abid V. Reggo, H. Raudſepp.

Hääletamiſel wõetakſe ſee nimekiri ühel häälel — 27 häälega wastu.

Kodukorra järele tunnistatakſe juhatuſe liikmed walituks, kui nad on ſaanud üle poolte kõigiſt maanõunikkude hääleſt (33 häält). Kui hääleandmine eſimeſel korral neid tagajärgi ei too, ſiis wõetakſe teine hääletamine käſile, kus otſuſe wõrdlew häälteenamus annab.

Selle põhjal paneb juhataja nimekirja teiſt korda hääletamiſele, kõik 27 äraantud häält (rohkem liikmeid koosolekul ei olnud) on nimekirja poolt. Seega on ülemalnimetatud iſikud Maapäewa juhatuſesſe walitud.

Sellega lõpeb päewane koosolek. Järgmine koosolek on kell 2 p. l.

Õhtune koosolek 27. now.

Juhatab eſimees A. Birk.

Wõetakſe wastu maade kontrolli alla wõtmiſe ſeaduſe-eelnõu kolmandal lugemiſel, mõnede redaktſiooniliste parandustega.

Selle järele astub kõnetoolile walitſuſe eſitaja K. Päts ja teatab, et uus walitſus kokku on ſeatud: K. Päts — pää- ja ſõjaminister, J. Poska — wälisminister, A. Peet — ſiſeminister, J. Jaakſon — kohtuminister, D. Strandmann — põllutööminister, Säkk — teedeminister, J. Raamot — toitlusminister, A. Rei — töö- ja hoolekandmiſe minister, R. Köſtner — kaubanduſe ja tööstuſe minister, K. Luts — hariduſeminister, J. Kukk — rahaminister.

Selle järele loeb pääminister K. Päts uue walitſuſe deklaratſiooni ette, mis õige pikk on ja eneſes ſiſaldab uue walitſuſe tegelikku eeskawa üksikute ministeeriumide piirkonnas. Deklaratſioon ei püüa näidata walitſuſe politiika kandwaid aluſeid, waid kaob rohkem päewakoraliste reformide ja püüete üleslugemiſesſe. Uus walitſus palub omale Maapäewa uſalduſt ſelleks tööks.

Maapäew awaldab, pääle ſotſ.-rewolutſionääride, walitſuſele uſalduſt. Wiimaſed ei wõta hääletamiſeſt oſa.

Selle järele wõetakſe eſimeſel, teiſel ja kolmandal lugemiſel ſeaduſe eelnõu wastu Ajutiſe Walitſuſe wõimupiirideſt Maapäewa istumiſejärkude waheaegadel, järgmiſes redaktſioonis:

Ajutine Walitſus otſustas 25-mal nowembril 1918 kohtuminiſtri ettepanekul Maapäewale järgmiſt ſeaduſe eelnõu hääkskiitmiſeks ettepanna:

I. Maapäewa istumiſel 24. nowembril 1918 hääkskiidetud ſeaduſt täiendada järgmiste §§.

§ 1. Maapäewade istumisjärkude waheaegadel on Ajutine Walitſus Aſutawa Kogu kokkutulekuni täielikult wolitatud riigiwõimu ilma mingiſuguste kitſendusteta nii ſees-, kui wälisasjades tarwitama.

§ 2. Ajutine Walitſus on niiſuguſel ajal õigustatud lepinguid tegema ning kohustuſi riigi pääle wõtma, kui ka kõikſugu määruſi ja ſeaduſt wäljaandma.

§ 3. Kõik istumisjärkude waheaegadel wäljaantud ſeaduſed ja määruſed pannakſe Ajutiſe Walitſuſe poolt Aſutawale Kogule, ehk Maapäewale, kui ſee enne Aſutawat Kogu weel kokku peaks tulema, päraſt nende kokkutulekut nende juhatuste kaudu 15 päewa jooksul kinnitamiſeks ette. Ei leia nemad Aſutawa Kogu ehk Maapäewa poolt mitte kinnituſt, ſiis kaotawad nad oma makswuſe.

§ 4. Kõik ſeaduſed ning määruſed, mis kinnitamiſeks määratud tähtajal ette ei ole pandud, kaotawad tähtaja möödaminekuga ipso-jure oma makswuſe

§ 5. Kõik istumisjärkude waheaegadel tehtud lepingud ning Wabariigi pääle wõetud kohustuſed antakſe Aſutawale Kogule ehk Maapäewale 7 päewa jooksul päraſt kokkutulekut teada.

II. See ſeadus hakkab kohe päraſt tema wastuwõtmiſt Maapäewa poolt maksma.

Maapäewa kokkukutſumine, kui ſee enne Aſutawat Kogu tarwilik, antakſe Maapäewa juhatuſe ja wanemate-nõukogu kätte.

Juhataja A. Birk kuulutab Maapäewa ſellekordſete istumiste järgu lõpetatuks.

*

Maapäewa wiimaste päewade meeleolu muutus rahuliſemaks, parteiliſed õõrumiſed kaotaſid oma eſialgſe terawuſe. See tuli ſelleſt, et ſotſ.-demokr. maa kontrolli alla wõtmiſe ſeadus õnnelikult läbi läks ja ka ministeeriumi kokkuſeadega pääle nädalaſt rabelemiſt wiimaks walmis ſaadi.

Üleüldiſelt wõib ſeda Maapäewa istumiste järku õige wiljakaks lugeda. Ta wõttis Aſutawa Kogu, maa kohta käiwa ſeaduſe ja hulk teiſi rutuliſi ſeaduſi wastu, ſeadis uue ministeeriumi kokku ja korraldas rea jooksWaid küſimuſi — ühe nädala jooksul.

—d—

Ajutiſe Walitſuſe teadaandmine.

Ajutine Walitſus loeb oma kohuſeks kõigile Eesti Wabariigi kodanikkudele järgmiſt teada anda.

Neljapäewal, 28. nowembril hakkaſid Jamburgi poolt Wene wäeſalgad ilma ſõja kuulutamiſeta ja ilma ühegi ſeletuſeta Eesti wabariigi piiridesſe tungima. Selle ſõjakäigu otstarbeſt on Ajutiſel Walitſuſel ainult nii palju teada, et Wene Põhja ſõjawäe ülem Poſern neil päewil oma ſõjawägedele on kõne pidanud, milles ta õelnud: „Meil on nälg ſuur, aga Baltimaal on wilja küllalt, ſellepäraſt läheme ja wõtame“

Et ſelle ſõjakäigu otstarbeks meie maa wilja ja toiduainete rööwimine on, ſeda tunnistawad ka wangi wõetud wenelaste ſeletuſed.

Kui meie maa iſe ei taha nälga jääda, ja ſõja rüüstamiſe ning laastamiſe tallermaaks muutuda, ſiis peab Eesti rahwas kõige oma jõu kokku wõtma, et rööwli kombel ja rööwli mõtetega maale tungijaid Wene wäeſalku tagaſi lüüa. Meie endi linnades on toiduainete puudus ſuur, meie endi rahwaſt ähwardab nälg. Kui nüüd weel Wene wäeſalgad hakkawad wägiwallaga meie maad tühjaks riiſuma, kui rööwſõja laene külaſid maha põletades üle meie maa weereb, ſiis ootab meie rahwaſt möödapääſemata näljaſurm. Rööwli wiiſil pääletungijad on waja tagaſi lüüa, maksku mis makſab! Pääle ſelle kui werine maailmaſõda kord on lõpule jõudnud, ei tohi meie maal uus tapatalgus uute wereojadega lahti minna.

Ajutine Walitſus korraldab ſõjaliſt wastupanekut nurjatutele pääletungijatele. Ajutine Walitſus teeb kõik, mis wõimalik, et wäljaspoolt ſõjaliſt abi ja toetuſt ſaada.

Aga ſelſamal ajal, kus wäljaspoolt meie maa wastu rööwimiſe ja laastamiſe ſõjakäik on alganud, on wabariigi ſees äraandlik ſalawandenõu awalikuks tulnud, mis tahab pääletungijatele abi anda ja teed taſandada.

27. nowembril läks Wiru maakonna miilitſal korda Jõhwi alewis kedagi Auslandi tabada, kelle juures järgmine juhatuskiri leiti. (Wähem tähtſad punktid on ſiin wahele jäetud):

„Juhatuskiri käesolewa ſilmapilgu tarwis. Raion: Narwa, Oudowa, Rakwere, Tapa, Tartu.

Kõikidesſe nimetatud kohtadesſe ja nende wahepäälſetesſe punktidesſe ning ümbruskonda, äranägemiſe järele, ſeltſimehi ſaata!

Neid ſeltſimehi kohustada iga päewa takka käſſjala läbi teateid ſaata Narwa komiteele.

Teateid on waja ſelle üle:

1) Kui palju on igas punktis ſõjawäge, ſandarmeeriat ja politſeid, eraldi jalawäge, ratſawäge ja ſuurtükiwäge, politſeid ja walgekaarti?

2) Kui palju on neil ſõjariistu, ſuurtükka, hobuſeid, automobiliſid, mototſiklettiſid jne.

3) Kus kohas iga wäeoſa, kus patareid ja kuulipildujad ſeiſawad.

4) Mis nummer on pagunite pääl ja palju igas wäeoſas.

5) Kuipalju rongiſid wakſaliſt päewa jooksul läbi on läinud ja misſuguſe kraamiga.

7) Kui wõimalik, jooksukraawideſt, patareide ja kuulipildujate ſeiſukohaſt plaanid teha.

8) Täpipäält teada ſaada ſtaabide, politſei ja ſandarmiwalitſuste aſukohad, iſeäranis walgekaardi omad; pääasjalikult aga walgekaardi formeerijate päälikute ja tähtſamate tegelaste aſukohad,

9) Kõikide Eesti kontrrewolutſionääride ja Eesti parunite nimed ja adresſid üles märkida ja kui wõimalik, need iſikud kahjutaks teha.

13) Kõik ſammud ſelleks astuda, et Narwa ſillad ja pääaſi Narwa raudteeſild walgete ehk ſakslaste poolt mitte ei peaks õhku lastud ſaama. Silla walwamiſeks wiibimata 10 meeſt wälja walida, tellele kohuſeks teha ſeda wiibimata oma kätte wõtta, niipea kui meie wäed lähenewad. See on rewolutſioonikomitee kategooriline nõudmine ja peab täide ſaama ſaadetud, maksku mis makſab.

15) Sõjariistadeladud tulewad üles otſida ja kui wõimalik, oma kätte wõtta, kui mitte, ſiis põlema pista.

16) Wõimalikult rohkemal arwul Sakſa ſoldatite käeſt ſõjariistu osta, ka ſuurtükka ja kuulipildujaid tuleb ärapeita, ſuurtükkidel aga lukud ära wõtta.

Eesti rewolutſioonikomitee.

Ei ole mitte raske aru ſaada keda ſelles juhatuskirjas „Eesti kontrrewolutſionäärideks“ nimetatakſe: kõiki neid, kes tahawad, et meie maal õigus ja ſeadus walitſeksid, aga mitte wägiwald, hulgaliſed mahalaſkmiſed ja kõige kiſendawam nälg, nagu Wenemaal; kõiki neid, kes tahawad, et meie maa üle kõige rahwa poolt walitud Aſutaw Kogu walitſeks. Kõiki neid nimetawad Wene rööwſalkade kaasabiliſed kontrrewolutſionäärideks ja waritſewad ſalaja nurga tagant, et neid õigel ajal „kahjutaks“ teha.

Niiſuguſt ſalajaſe ſpioneerimiſe ja nurga tagant töötawate mõrtſukate organiſatſiooni ei wõi ükski riik kannatada, olgu ta nii waba ja demokraatline, kui tahte. Sellepäraſt on Ajutine Walitſus kõik abinõud tarwituſele wõtnud, et ſeda organiſatſiooni täiesti awalikuks teha, ja tema tegelaſi kohtu kätte anda.

Tallinnas ilmuwa kommunistliſe partei häälekandja „Kommunisti“ numbris 29. nowembriſt on järgmiſt lugeda:

„Wenemaa töörahwa nõukogude poolt on pääletungimiſt ka Eestimaa kodanliſe walitſuſe wastu alustatud...“

Kommunistline partei tunnistab awalikult, et ta ühes kommunistliſe Wenemaa rewolutſiooni wäega koduſõjaſt kodanluſe wastu oſa wõtab.

Sellega on ajaleht „Kommunist“ awalikult ennaſt ſelle wandenõu oſaliſeks tunnistanud, mis Auslandi tabamiſega on awalikuks tulnud.

Niiſuguſt ajalehte ei wõi ükski riik kannatada, olgu tema ſeaduſed nii wabad ja demokraatlikud, kui tahte. Sõnawabadus ei anna mitte õiguſt kõige rängemaid riikliſi kuritegusid toime panna.

Sellepäraſt otſustab Ajutine Walitſus ajalehte „Kommunisti“ kinni panna.

Ajutine Walitſus loodab, et wabariigi kodanikud omalt poolt walitſuſt aitawad ja ja toetawad wõitluſes weriste koduſõja õhutajate, wabariigi äraandjate ja ſalajate mõrtſukate wastu.

Pääminister: K. Päts.
Siſeminister: A. Peet.

Ajutiſe Walitſuſe määruſed.

Teadku ſeda kõik.

Wene walitſus on ilma põhjuſe teadmata oma wäeſalkadele käſu annud üle Eesti wabariigi piiri tungida. Narwa juures on juba waenuline tegewus Eesti riigi piirides. Waenuliſed wäeſalgad tungiwad edaſi, ja iga oſa Eesti riigiſt, mis nad oma wõimu alla wõtta ſuudawad, ähwardab nälg, ſeſt piiri kaitſe purustamiſe tagajärjel kaowad meilt kõik toiduainete tagawarad laialiſesſe Wene riiki, kus praegu kibe nälg walitſeb. Ei taha meie talwe jooksul kõige ſuurema häda ja wiletſuſe küüſi ſattuda, ſiis peame Eesti riigi piiridele tagaſi aſuma. Waenuliſed ſalgad peame üle piiri tagaſi ajama Eesti rahwawägi peab nüüd ajawiitmata lipu alla kokku tulema. Ajutine Walitſus nõua, et temal 1. detſ. igas maakonna linnas ühe polgu oſa mehi koos oleks. Mobiliſatſiooniſt ja wägede warustamiſeſt peawad kõik oſa wõtma. Seltskondliſed korralduſed kutſutakſe walitſuſt oma kaastegewuſega toetama. Et rahaaſutuſed wõikſid riigikasſat tarwiliſelt toetada, ſoowib walitſus, et igaüks jõudu mööda teatawa oſa oma waranduſeſt Eesti riigi laenu arwel rahaaſutustesſe ſisſe makſaks. Kes nüüd oſa ei tihka riigile tarwitada anda, wõib kogu oma waranduſeſt ilma jääda, kui korralagedus waenlaſe edaſitungimiſel laiali laguneb. Kõik peawad nüüd oma kohuſt täitma, ſeſt Eestimaad ähwardab tõſine hädaoht. Walitſus pöörab uſaldusega Eesti rahwa poole, kindlas uſus, et ſel raskel katſetunnil Eesti riigi elanikud kõik koduſed tülid kõrwale jätawad ja kui üks mees riigi ja korra kaitſeks lipu alla ilmuwad. Kes ſõjariistus aidata ei ſaa, ſee ohwerdagu aineliſelt ſõjawäe warustamiſe hääks.

Kõik, kes Eesti riigikaitſe kokkuastumiſt takiſtawad, kes ſel puhul oma ametikohut ei täida, kes lipu alla kutſumiſel ilmumata jääwad, kes riigiwõimude poolt nõutawaid warustusaineid ei anna, kes riigikaitſe wastu kuritahtliſt tegewuſt awaldawad, wäeoſades oma kohuſeid ei täida, koduſõda õhutawad ja Eesti Wabariigi kukutamiſe katſet teewad wõi ſelleks üles kihutawad, antakſe ſõjawälja-kohtute kätte.

Tallinnas, 29 now. Eesti Ajutine Walitſus.

Sõjaſeadus ja mobiliſatſioon wälja kuulutatud.

Ajutine Walitſus otſustas 29. nowembril:

1. Terwes Eesti wabariigis ſõjaſeadus ſelle wäljakuulutamiſe päewaſt maksma panna.

2. Üleriikliſe mobiliſatſiooni tähtpäewaks 1. detſember ſ. a. määrata.

Eſialgſe määruſe põhjal peawad lipu alla ilmuma kõik 21-, 22-, 23- ja 24-aastaſed mehed. Seks otstarbeks peawad need mehed nimetatud tähtajaks oma maakonnalinna ſõjawäekomisjoni koguma ühes warustuſega, nagu ſee Ajutiſe Walitſuſe käſukirjas teada antud A. B.

Nendele, kelle omakſed weel wangis istuwad.

Mitmelt poolt tuleb kohtuministeeriumile, küll ſuuſõnaliſi, küll kirjaliſi järelpärimiſi, arupärimiſi, nõudmiſi ja küſimuſi, miks ei wabastatud kõiki politikawangiſid ühe korraga. Kuna üks oſa wangideſt juba wabaduſes on, peetawat teiſt oſa weel kinni, päälegi wäljaspool Eesti Wabariigi piiriſid, kuhu neile wõimata olewat toidumoona järele wiia ning neid waatamas käia jne.

Mõned järelpärijad lähewad oma oletuste ning ſüüdistustega üsna kaugele, kõikſugu wõimalikka ning wõimatumaid kahtlustuſi Ajutiſe Walitſuſe Sakſa ſõbralikkuſe kohta tehes.

Et walitſewaſſe aruſaamatuſesſe wähegi ſelguſt tuua ja et inimeſed oma järelpärimistega iſeeneste, kui ka Ministeeriumi ametnikkude aega asjata ei raiskaks, loeb kohtuministeerium tarwilikuks kõikidele järelpärijatele wangide wabastamiſe asjus awalikult ſeletada:

Ajutine Walitſus teeb kõik, et kõik Eesti politika ja ſõjawangid wiibimata wabastataks. Kui ſee aga ſiiski nii kiiresti ei ole ſündinud, nagu ſoowitaw, ſiis tuleb kõikidel ſeda asjaolu arwesſe wõtta, et Ajutiſe Walitſuſe wõim üksnes Eesti Wabariigi piirides maksew on, et üksnes neis piirides wõib ta täie õiguslise käskijana wangiſid wabastada ehk neid kinni hoida lasta. Wäljaspool Eesti Wabariigi piiriſid kinni hoitawate wangide wabastamine ſünnib nende wõimude nõusolemiſel, kes kinnihoidmiſe kohal walitſemas. Ajutine Walitſus on teinud kõik ja teeb weelgi, mis tema wõimuſes, et wäljaspool Eesti Wabariigi piiriſid walitſewad wõimud kõik Eesti politiika ja ſõjawangid wabastakſid; kõik Eesti kriminaal-wangid keda wiimaſel aastal kodumaalt ära on wiidud ning wõõrſil kinni hoitaks, kodumaa wangikodadesſe tagaſi toodaks.

Kohtuminister J. Jaakſon.
Kohtuministeeriumi
asjade walitſeja eeſt R. Eliaſer.

Mitmeſuguſed teated.

Tõnisſoni jutul.

„Hufvudstadsbl.“ kirjutab: Helſingi jõudes wõttis Jaan Tõnisſon, pühapäewal ajalehtede eſitajaid jutule. Räägiti Eesti iſeſeiswuſe küſimuſe arenemiskäigu üle, milleſt Tõnisſon lühikeſe ajaloolise ülewaate andis. Tõnisſon teatas, et ta ainult lühikeſt aega Tallinnas olnud, kuhu ta Skandinawiaſt päraſt ministrite ja politiliste juhti-

Wiljandi Eesti Laenu-Hoiu Ühisus
wõtab raha hoiule ja makſab 3—5%.
Hoiuletoojatel ei ole mingit margi- ega kroonumakſu makſta. Juhatus.

Teadaanne.
Suurem ſaadetus mitmeſuguſeid
laste mänguasju ja ſpordi-kelkuſid
on kohale jõudnud ning ſoowitan parajate hindadega.
A. Raudſepp.
Loſſi uul. nr 11.

dega läbirääkimiſt ſõitis. Skandinawias olla Eestimaa iſeſeiswuſe püüdele lahkesti wastu tuldud ja arwatud, et erapooletutel riikidel olla tõſine huwi, et Eesti wabaks ja iſeſeiswaks ſaaks. Soome walitſuſega ei ole ſenini läbirääkimiſi olnud ja nüüd on weel liig wara neiſt rääkida.

Sakſaſooſt kodanikud on Eesti Ajutiſele Walitſuſele oma uſalduſt awaldanud, Sakſa parunid intrigeeriwad jaolt ſelle wastu. Sakſawaenuliſt meeleolu ei ole märgata. Walitſus on kinnitanud, et wõõraste rahwuste õiguſid kaitſeb ja neile kultuuraliſe autonoomia annab.

Läbirääkimised Eestimaa eſitaja ja Soome walitſuſe wahel.

„Hufvudstadsbladet" kirjutab: Nii kui miniſtrilt (Tõniſſonilt AB.) oleme kuulnud on Soome ſenat wäga huwitatud Eestiſt ja et loota on, et walitſus tõſiſt wastutulemiſt näitab paljudes tähtſates küſimustes. Senini on põhjalikumalt arutatud küſimuſt, mis praeguſe poliitiliſe ſeiſukorraga ühenduſes on, kuna enam tulewiku küſimuſt ainult möödaminnes puudutati, nagu kaubalepingu küſimus. Seeſuguste küſimuste lõpulik otſustamine ei ole igatahes mitte wõimalik enne kui Aſutaw Kogu kokku tuleb.

Enamlaste laew «Okean».

Päälkirja all „Saladuslik enamlaste laew Daanis" kirjutab A.B. teatel „Uuſi Suometar":

Stockholmis, 26. now. Enamlaste laewa „Okeani" kohta, mis juba kauemat aega Oreſundis wiibinud, on Kopenhageni politſei uurimiſe ette wõtnud. Keegi kõrgemaſt ſeiſuſeſt noor wene iſik on laewalt maale ujunud ja politſeile teatanud, et laewal ſuuremaid tapmiſi kardetakſe. Laewale ſaadeti 5 politſeinikku, kes hädaohus olewate iſikute wäljaandmiſt nõudſid. Üks neiſt on laewale tagaſi läinud kartuſe päraſt, et muidu tema wanemad ära tapetakſe. Teatawaste ſeiſis „Okean" umbes kuu aega tagaſi nädala päewad Tallinna reidil.

Edaſi teatab AB. 29. now. õhtul tuli Wene hospidalilaew „Okean", mis mõne nädala eeſt Tallinnas ſeiſis ja wiimaſel ajal Kopenhagenis wiibis, Tallinna reidile. Laew palus omale leiba ja muud toidukraami, milleſt laewal ſuur puudus oli.

Laew ei awaldanud mingiſuguſt waenulikku olekut. Tema meesteſt ei katſunudki ükski maale tulla.

„Okeanile" ſakslaste poolt ette pandud kategooriliſe nõudmiſe pääle, et kui ta reidilt ei lahku, mis tema wastu ſõjategewuſt alustatakſe, ſõitis laew kell pool 9 reidilt ära.

Ei ole wõimata eeldus, et „Okean" Kopenhageniſt Ingliſe laewastiku eeſt ära põgenes.

Sammud postiühenduse korraldamiseks Eestimaa ja Lätimaa wahel.

AB. Poſti-telegrafiwalitſuſe teate pääle 25. now., et Riiaſt ja Sakſamaalt juba kauemat aega ei ole poſti tulnud ja et poſti-telegrafiwalitſus on Sakſa walitſuſe kommiſſarile Winnigile ja Läti ajutiſele walitſuſele postiühenduſe korraldamiſe asjas ettepanekuid teinud, ſaatis Teedeminiſteerium ommiſſar Winnigile ja Läti ajutiſele walitſuſele ttepaneku, et kuni wastawate lepingute tegemiſeni postiühenduſt Eestimaa ja Lätimaa wahel korras oitaks ja Eesti Wabariigi poſtmargid makswaks unnistataks.

Sakſa ſõjawäe warustamiſelt toiduainetega.

Sakſa ſõjawägede toiduainetega warustamiſe asjus leppis Ajutine Walitſus Sakſa riigi wolinikul Winnig'iga järgmiſelt kokku: Maawalitſus ab ſõjawäelaste teenistusaſutustega käſitäes ja adudes olewaid tagawaraſi tarwitades ſõjawäelaste orterite ja moona eeſt muretſema." (Leping 19. now. 1918., 3)

Et kohalikud toitlusaſutuſed igal pool weel mitte tegewuſel ei ole, oli Põllutöö- ja Toitlusministeerium ſunnitud ajutiſelt Sakſa ſõjawäeoſaele lubama waba kokkuleppe teel kaeru, heinu ja lgi oma tarwituſeks üleſosta.

Leiwawilja ſaawad ſõjawäeoſad intendantuuriſt a Toitlusaſutusteſt. Sellepäraſt on ka ſõjawäeoſade ohta leiwawilja üleſoſtmiſe keeld makſew.

Läbiweo kaupade asjus.

Eesti, kui kitſas mererand ſuurte riikide wahel, n loomulikuks kauplemiſe ja läbikaimiſe pinnaks. Mida elawam ſee tegewus ſeda ſuurem on rahwa öleidmiſe wõimalus ja ſiſſetulek. Sellepäraſt uleb ka Eesti riigil kaupade läbiwedu — tranſiiti — kõigiti edendada, ſeſt ſelles on üks rahwa õutuſe hallikas.

Meie ſadamad olgu wabad ſadamad ja kaupade äbiwedamine üheſt riigiſt teiſe Eesti riigi piirides indigu takiſtamata — ſarnane on Eesti Ajutiſe Walitſuſe ſeiſukoht.

Üle Eestimaa kaupade läbiwedamine on raegu Ukraina ja Soomemaa wahel käimas. Soomemaa ſaadab Ukrainasſe paberit ja ſaab ſelle wastu mitmeſuguſeid toiduaineid, muu ſeas ſuhkrut a jahu. Et aga läbiweetawate kaupade nime all mitte meie ſiinſeid toidu- ja põlluaineid wälja ei eetaks, ſiis on tarwis tranſiitkauplemiſe üle kõige rawamat kontrolli pidada.

Tarwilik tööliste kontroll on juba ſiſſe atud. Ilma tööliste kontroll-kommiſjoni teadmata lähe mingiſugune kaup Tallinna ſadamaſt wälja. ubaſid kaupade wäljaweoks Tallinna ſadama udu annab ſegakommiſjon, milleſt pääle Põllu- Toitlusminiſteeriumi, Tööstus- ja Kaubandusminiſteeriumi, Teedeminiſteeriumi ja Rahaminiſteeriumi eſitajate ka ſeltskondliste korralduste, uuſeas tööliste eſitajad oſa wõtawad. Selle ommiſjoni alla käiwad kõik kaupade läbiweo asjad. ommiſjon on Tööstus- ja Kaubandusminiſteerii juures. A.B.

isildele kohtuaſutustele ja notaariustele.

Kohtuminiſteerium kirjutab ſeeläbi kõikidele tuaſutustele ette kõik ſiſſetulnud rahaſummad Wabariigi renteiſſe ehk tema oſakondadesſe e 24 oktoobrit 1917 a makswate reeglite järele imata ſiſſe makſta. Edaspidi, kuni ſellekohaste määruste wäljaandmiſeni tuleb käia ſamade ſeaduste järele. Neil juhtumistel, kus kohtus poschlini, — kantſelei-, tempelmargid ſ.ne makſumargid puuduwad, tuleb nende wäärtus rahas ſiſſe nõuda ning ſelle üle dokumentide pääle märkus teha.

Allakirjutanud kohtuminiſter J. Poska.

Dokumendid Sakſa okkupatſiooni ajalt.

Et kõiki meie maad ja rahwaſt puutuwaid dokumente ja kirjalikku materjali Sakſa okkupatſiooni ajaſt, weebruariſt kuni nowembrini, igaſuguste juhuste ja häwinemiſe eeſt hoida, on kohtuminiſter J. Poska Sakſa riigi pääwolinikule A. Winnigi poole pööranud, et ſee korralduſe teeks, mille järel ka ſõjawäelisteſt aſutusteſt, eriti ſõjawäljapolitſei arhiiwideſt wälja antaks kõik dokumendid ja aktid mis ülemaltähendatud otstarbele wastawad Selleks palutakſe E. A. W. kohtuminiſteeriumi wolinik Hans Kruuſile ſellekohane wolitus anda.

A.B.

Wäljamaalt.

Soome Põhjamaade ſpordiliitu mitte wastu wõetud.

Stockholmis, 25/XI. Põhjamaade ſpordiliit käſitas Soome wastuwõtmiſt ſpordiliitu. Wiimaſeid ſündmuſi Soomes tähele pannes, otſustati küſimus eitawalt. A. B.

Hamburg põhjaläänе-Sakſa päälinn.

Stockholmis, 25/XI. Põhjaläänе Sakſa maakohad on eneſe iſeſeiswaks kuulutanud, päälinnaks oleks Hamburg. A. B.

Ahwenamaa ſaarte asjus.

Senati ſiſeasjade oſakond on kohtunik Oskar Nauanderile ülesandeks teinud uurimiſt alata, mis Ahwena ſaarte ſalakaubawedamiſeſſe ja muiſſe kuritarwitustesſe puutub. (SVT) A. B.

A B. Kristianias, 20/XI (SWT) Drontheimi ajaleht „Nytid" jutustab, et Balti mere ſadamais wäljaſõidu walmis Sakſa, Daani ja Rootſi laewu millel Norra kalalaadungid pääl ja mis Ingliſe blokadi päraſt wälja ei pääſe. Samuti on ſuurel määral Sakſa ſoola ja muid Norramaale minewaid kaupaſid Sakſa ſadamis, mida ſamal põhjuſel ei wõida Norramaale wiia. (W. T. B.)

Eesti piirilt.

Enamlased uuesti pääletunginud Raskete kaotustega tagaſi löödud.

AB. teatab 28. now. Pääle kella 8 lõikaſid kohaliſed rööwſalgad Narwa-Soldino wahel traadid katki. Kell 11 teatas Narwa kommiſſaar Waiwara-Jõhwi kaudu, et kõik enamlaste pääletungimiſed tagaſi on löödud. 4 polgu ja Kaitſeliidu mehed töötawad ſakslastega. Oſa liine kaitſewad ainult Eesti wäed. Enamlaſed katſuſid Kulgul üle Narowa tulla, mis mitte korda ei läinud. Hommikul tuli Jõeſuu alla 2 ſõjalaewa ja mõni miinipaat, mis warsti äraläkſid, teadmata kelle omad. Jõeſuu on meie käes. Kell 11 teatati Soldino jaamast, et lahing on lõppenud. Enamlaste kaotuſed on wäga ſuured. Narwa on meie käes. On raudtee ja telegrahwi paranduſele aſutud.

Sündmused Narwa all.

Kindlate teadete järele on 28. now. pääle lõunat ühe miinipaadi ja ühe ſuurema ſõjalaewa kaitſe all kolm weolaewa enamlaste wägedega Narwa-Jõeſuhu tulnud. Selle deſſandi eelwäega — Wene madrustega — oli eila õhtul meie wäeoſal kella 8 ajal Wodowo küla juures kokkupõrkamine. Eilaſeſt enamlaste pääletungimiſelt Narwa juures wõttis teiste ſeas ka punaste Wiljandi polk oſa.

AB.

(Toim. täh.: Mõni aeg tagaſi ilmus ajalehtedes teade, et enamlaſed Jamburis „II kommuniſtliſe Wiljandi ratſawäe polgu" on aſutanud. Sõnumis on wististe ſelleſt jutt.)

Narwa lahingu kohta

kirjutab „Sotſialdem." Narwaſt tulnud päältnägijate ja oſawõtjate ſeletuſe järele järgmiſt:

Neljapäewal kell 6 hommikul käiſid eſimeſed ſuurtüki paugud. Iwani poolſet linnaoſa pommitati kergete ſüütepommidega. Laſkmiſe ajal tekkis Peterburi uulitſal tulekahju, ühtlaſi algas warsti püſſipragin, pääletungijad olid juba püſſitule ulatuſeni jõudnud. Samal ajal algas pääletungimine Krenholmi poolt, kus pääletungijad juba ööſel ſalaja üle jõe olid tulnud. Nagu üks pääletungijate poolt ülejooksnud mees ſeletab, olnud ſee ööſel üle jõe tulnud ſalk 500 meeſt ſuur ja olnud „Wiljandi kommuniſtliſe polgu" mehed punaſe ohwitſeri Sihweri juhatuſe all. Eesmärgiks olnud neil Krenholmi wäljal ſeiswa Sakſa patarei ärawõtmine. Eliteks läkski korda patarei ſeljataha tungida, päälegi niiſuguſel ſilmapilgul, kus patarei juures kaitsjaid õige wähe olnud. Peagi jõudis aga Sakſa wäeoſa ja Eesti Kaitſeliidu ſalk appi ja pääletungijad löödi weriste kaotustega tagaſi. Ülejooksiku jutu järele on pea kõik polgu mehed otſa ſaanud, teiste teadete järele on langenute arw umbes 300 olnud. Seeſama ülejooksik teadis tõendada, et „polgu" juhataja, tuntud Jaan Sihwer, kes kogu jalawäe pääletungimiſt juhatanud, ka otſa ſaanud.

Suurtükkide tuld juhatanud Anwelt. Pommitamine oli täitſa plaanita, ſuur hulk pommiſid langes ſüdalinna, nähtawasti taheti milgil põhjuſel raatuſt tabada, otſekohe pihta ſellele aga ei ſaadud. Pääletungijatele oliwad Sakſa patareide ſeiſukohad wäga hästi teada, nende pääle aga tuld ſugugi ei juhitud.

Kella 9 ajal ilmuſid Jõeſuu ette Wene laewad: „Aurora", paar miinipaati ja kolm transporti. Alguſes tõmmanud nad kalda poole jõudes Ingliſe lipu üles, ſiis läinud nad weel korraks mere poole ja pööranud wiimaks uuesti punaſe lipu all tagaſi. Kell 11 hakati neiſt wäge maale ſaatma. Maale tuli umbes 1000 madruſt ja hiinlaſt, kes Mereküla kaudu ſuure Tallinna maantee pääle Peteristi kohta wälja tulid.

„Aurora" wõttis ka pommitamiſeſt oſa. Muu ſeas on kaks tema kuuetolliliſt pommi Smolkaſſe kukkunud.

Pommitamiſe tagajärjel tekkiſid linnas tulekahjud, Peterburi uulitſal ja Juhkentalis on palju majaſid maha põlenud.

Sakslaſed tõmbaſid oma patareid kõik pääle ühe umbes kella kahe ajal tagaſi ja wiiſiwad nad ära, kuuldawasti, et deſſant neile mitte tee pääle ette ei jõuaks. Kaitsjad aga hoidſid püſſi- ja kuulipildujatetulega õhtuni pääletungijaid linnast eemal, nii et ſäält poolt ainult plaanita ſuurtükitulega tegemiſt oli.

Õhtul jäeti Narwa maha.

Kohalik elu.

5% wõlakohustuſed.

Eesti Ajutine Walitſus wõttis riigi juhtimiſe tühja kaſſa juures oma kätte. Ilma rahata ei ole temal aga wõimalik ka kõige parema tahtmiſe juures midagi korda ſaata. Riigi ja maa korraldamine, praeguſel ſilmapilgul, kõige päält maakaitſe korraldamine, nõuab kaunis palju ja ruttuliſelt raha. Sellepäraſt andis Maapäew Ajutiſele Walitſuſele luba lühikeſeajaliſt wõlakohustuſi 80 miljoni marga ſuuruſes wälja anda. Wõlakohustuste tähtajad on 1. mail, 1. juunil ja 1. juulil 1919. Nimetatud tähtaegadel makstakſe kohustuſed taſa. Wõlakohustuste eeſt makstakſe 5% ja nimelt ette. Protſent arwatakſe kohustuſe oſtmiſe juures ſelleſt päewaſt kuni tähtajani wälja ja nõnda palju kui protſent wälja teeb, tuleb wõlakohustuſe eeſt oſtmiſe juures wähem maksta, kuna aga tähtpäewal wõlakohustuſe eeſt terwe ſumma wälja makstakſe. Kui näituſeks keegi oſtab 5. detſembril ſ. a tuhandemargaliſe wõlakohustuſe, mille tähtaeg 1. juunil 1919, ſiis ei tule temal maksta tuhat marka, waid nõnda palju wähem kui palju 5 protſenti tuhande marga päält wälja teeb 5. detſembriſt 1918. kuni 1. juunini 1919. ſee on 24 marka 30 penni wähem, kuna temale aga 1. juunil 1919 wõlakohustuſe eeſt tuhat marka wälja makstakſe. Kõik, kellel waraliſt jõudu ja kellel meie maa edenemine kallis on, peawad oma waraliſe jõuga Walitſuſele appi minema ja wõlakohustuſi oſtma. Kohustuste tellimiſi ja rahamakſmiſi wõtawad meie rahaaſutuſed wastu.

Meie jõukamad kihid peakſid meeles pidama, et nad kohuſe täitmiſega riigi wastu oma eneſe kaſuſid kõige paremini kaitſewad, ſeſt kui walitſuſel mitte wõimalik ei ole rahapuuduſe päraſt korralageduſe wastu wõidelda, ſiis nad kergesti kõigeſt oma waranduſeſt ilma jääda wõiwad.

Rentei ülewõtmine.

Minewal neljapäewal toimetas ſiin Eesti Ajutiſe Walitſuſe rahaasjanduſe korraldaja hra Kann kohaliku Rentei ülewõtmiſt, kusjuures ſakslastelt ainult tühi kaſſa pärandati.

26. now. pääle on Eesti Wabariigi Rentei Wiljandi oſakond igal äripäewal kell 9 — 2 l. awatud.

Ajutiſe Walitſuſe määrus laskeriistade kohta.

1. Igaſuguste laskeriistade hoidmiſe ja kandmiſe lubad, mis Sakſa wõimude poolt antud, kaotawad tänaſeſt pääle makswuſe.

2. Iſikud, kes laskeriistade luba ſoowiwad ſaada, peawad pöörama:

Maakondades—maakonnawalitſuſe, linnades — komendantide poole.

Maakonnawalitſuſeſt lubaſaamiſeks tuleb kohaliſe wallawalitſuſe tunnistus ette panna, et laskeriiſt tarwilik.

3. Iga laskeriista luba päält tuleb 10 marka maksta.

4. Luba antakſe wälja mitte kauemaks kui kuue kuu pääle

5. Iſikud, kellel Sakſa wõimude poolt laskeriista luba on ja kes § 2 nimetatud walitſus-aſutuſelt uut luba ei ſaa, peawad oma laskeriistad kwiitungi wastu ſellele aſutuſele ära andma, kellel õigus on luba wälja anda.

6. Selle määruſe wäljakuulutamiſega kaotawad makswuſe kõik määruſed, mis kohaliste wõimude poolt ſelles asjas ſenini wälja antud.

7. Iſikuid, kes ſelle määruſe wastu eksiwad, karistatakſe rahatrahwiga kuni 3000 margani wõi wangistuſega kuni ühe aastani, kus juures mõlemaid karistuſi wõi ühendada.

Tallinnas, 29. now. 1918. A. B.

Leiwawilja müügi-keeld.

Nagu teada ei ole maa wiimaſed aastakümned enam oma leiwawiljaga läbi ſaanud. Enne ſõda jäi Wenemaalt ſiſſeweetawaſt wiljaſt umbes 3—4 miljoni puuda meie linnade, alewite ja rannamaade tarwituste täitmiſeks.

Sõja ajal jäi ſiſſewedu ikka wähemaks, mis Sakſa walitſuſe ajal täiesti äralõppes. Leiwawilja hakati koguni wälja wedama: ſalaja — lähematesſe Wenemaa linnades ja awalikult — Sakſa wõimude poolt, pääasjalikult Riiga.

Neid leiwawilja tagawaraſid, mis meil praegu weel on, tuleb ſellepäraſt kõige ſuurema kokkuhoidmiſega tarwitada. Leiwawilja wäljawedu üle piiride tuleb täiesti ſulguda, muidu ähwardab meid tulewal ſuwel täielik leiwa nälg ja ei ſaa ka leiwa-hinna üleskruwimiſele ſahkerdajate poolt piiri panna.

Seda rasket olukorda arwesſe wõttes, ei olnud Toitlusministeeriumil muud teed, kui leiwawilja müügikeeldu edaſi maksma jätta ja hakata kõiki põllupidajate wabaid tagawaraſid oma kätte koondama, et ühtlaſt leiwawilja jaotuſt läbi wiia.

Eraiſikutel on ſeega keelatud leiwawilja üheſt kohaſt teiſe wedada, mis ſahkertajatele oleks wõimaldanud lubamata äri ajada, kuna ka muidu kuidagi ei ſaaks leiwawilja piiriäärſedesſe kohtatesſe wedamiſt takistada, kuſt ſeda parajal wõimaluſel üle piiri katſutaks toimetada.

Nii mõnelegi ſünnitab ſuurt pahanduſt wiljaſaaduste ärawõtmine raudteel ja maanteedel, kuid ſääl pole midagi parata. Kui luba anda raudteel, kas wõi käſipakkidega jahu ja leiba wedada, ſiis walguks igaſugu ülesoſtjaid karjakaupa maale, kus nad wiljahinnad üles kruwiks ja Toitlusministeeriumile wõimataks teeks madalate kindlate hindadega wiljatagawaraſid linna ja maata-rahwa jaoks kokku osta.

A. B.

Käſk ohwitſeridele.

Tuletan weel kord kõigile Eesti ohwitſeridele mobiliſatſiooni käsku 16. now. 1918 meele.

Eraldi peawad ohwitſerid, kes enne Eesti polkudes teeniſid, wiibimata oma polkudesſe ilmuma.

Kes wiie päewa jooksul ſelleſt päewaſt arwates, kui käſk „Riigi Teatajas" ilmub, oma teenistuskohale ei ilmu, wõetakſe kohtuliſele wastutuſele.

Tallinnas, 29. now. 19 8.

Sõjaministri eeſt
Pääſtaabi ülem: Larka.

Endistele Wene raha- ja maksuametkonna teenijatele.

Weneaegſeid makſuinſpektoriſi, rentei-, kameraal- ja kontrolkoja ametnikka, kes Eesti keelt oskawad ja Eesti Wabariigi makſu- ja rahaametkonda teenistuſesſe ſoowiwad astuda, palun end ſuuſõnal wõi kirjalikul Rahaministeeriumi (Tallinna, endine Wene Riigipanga maja) üles anda, juure liſades lühedaid teateid hariduſe ja ſiiamalſe teenistuſe kohta.

Rahaminister: J. Kukk

Waba raha rahaaſutustesſe!

Meie riigiwalitſuſe, niiſama ka omawalitſuſe aſutuste, linna-, maakonna ja wallawalitſuſe kasſad on tühjad. Raha on neil aſutustel aga hädapäraſt tarwis. Makſude korraldamiſeks läheb aega tarwis ja ſeni on nimetatud aſutuſed ſunnitud meie rahaaſutustelt laenude näol raha nõudma. Et riigi- ja omawalitſuſe aſutuste raha nõudmiſed järsku ja ſuurel mõõdul tulewad, ſiis ei ſuuda rahaaſutuſed neid nõudmiſi täita. Teada aga on, et paljudel waba raha taskus ehk kodus peidus ſeismas on. Need, kellel raha oma käes ſeismas, peakſid teadma, et ſee otſe ülekohus on üleüldſuſe wastu raha oma käes pidada ja teda mitte rahaaſutustesſe anda, kus teda üleüldſuſe teenistuſesſe panna wõib. Päälegi tuleks meeles pidada, et oma käes pidamiſe juures rahaſt kergesti ilma wõib jääda, kas kuſjategijate ehk õnnetuste läbi, ja et rahaaſutuſed praeguſel ajal hoiuſummade päält kaunis hääd protſenti makſawad. Meie rahaaſutuste tegewus ſelle pika ſõja ajal on küllalt ſelgesti näidanud, et meie rahaaſutuſed täiesti kindlad raha paigutamiſe kohad on.

Sellepäraſt kõik waba raha rahaaſutustesſe.

[illegible] oma [illegible].

19 nowembril ſ. a tegi Baltimaade jaoks määratud Sakſa riigi pääwolinik A Winnig Eesti Ajutiſe Walitſuſe eſitajatega lepingu, mille järele ülemat riigiwõimu Eesti etnograafiliſes piirkonnas Eesti Ajutine Walitſus käſitab ja kogu walitſemine ſelles piirkonnas 21 nowembriſt pääle Eesti walitſuſeaſutuste kätte läheb

Selleſt peaks iga aruſaaja järeldama, et tähendatud päewaſt pääle Eesti piirkonnas „Baltiſche Landesverwaltungi" (Balti maawalitſus) wõim kadunud on. Balti iſandad arwawad aga teiſiti, töötawad omas wanas ſinis edaſi ja annawad määruſi Eesti jaoks wälja, nagu ſeda Riias 23. nowembril wälja antud „Baltimaade määruste-leht" tõendab.

Balti parunite „Landesverwaltung" ja "Landesrat" [„Sotſialdemokrat" nimetab ſeda aſutuſt wäga trehwawalt Landesverratiks (maaäraandmine)] ei taha oma armſaſt Balti riigi mõtteteſt lahkuda. Ja parunid töötawad oma riigi loomiſe hääks edaſi. Niipea kui neil lootus Sakſamaa pääle kadus, pöörasid nad oma kurſi Ingliſmaa poole; teatati ju hiljuti Riia ſaatkonna ſõiduſt Stockholmi. Oma mõtte kaſuks lastakſe meie kohta kõikſugu waleteateid maailma ja aetakſe kõige kahtlaſemat kaheotſaga politikat.

Nad uuristawad ja uuristawad. . .

Teadaanne.

Wiljandi kreispolitſei aſemele on Wiljandi Maakonna Miilitſa Walitſus tegewuſesſe astunud. Kõik endiſed ametnikkud, pääle maakonna miilitſa ülema kantſelei teenijate, jääwad ametisſe. Üksikud endiſed ametnikud, kes Eesti Wabariigi teenistuſes mitte ſoowitawad ei ole, ſaawad lahti lastud 1. jaanuariſ.

Kohale jõudnud:

Shokolad,
Marmelad,
Marzipan,
Komwekid,
Tee,
Kohwi,
Sigurid,
Walmis, kohwi,
Rosinad,
Kuiwatud õunad,
Kuiwatud pirnid,
Supi sooda,
Pipar,
Würts,
Sine,
Nugade puhast. pulbert,
Purgi kilo,
Karbi kilo,
Lõhna seepi,
Küünlaid,
Kanepi seepiat,
Tulemasina kiwa,
Piibu tubak,
Saapa kreem.

Puhastatud bensini ning kõiksugu kolonialkaupa.

! Kaupmeestele hääd protsendid !

A. Raudlepp,
Lossi uul. № 11.

1919. Lahti lastawatele saab enne 15. detsembrit s. a selle üle teadustatud.

Maakonna Miilitsa Ulema kantselei asub endises kreisiwalitsuses, Pikal uul. Nr. 2.

Praegust rasket aega Noores Eestis silmas pidades, nõuan kõigilt minu juhatuse all teenijatelt korralikku ja kohusetruud ameti täitmist.

Wiljandi Maakonna Miilitsa Ulem Jacob Wares.

Wiljandis 27. now. 1918 a.

Wiljandi linnawalitsus

andis linna lütseumi (Saksa õpekeele türarlaste kooli) direktorile teada, et kool sel kujul oma tegewuse käesolewal poolaastal lõpetab. Uhtlasi ütleb linnawalitsus kõigile tähendatud kooli õpejõududele kohad üles. Missugusel kujul kool oma tegewust tulewal aastal, pääle jõulu, algab, ei ole weel otsustatud. Igatahes on aga warane seletus, et kool juba lähemal ajal kommerts-koolina oma tööd jätkab. Sarnast otsust ei ole ei linna koolide kommisjon ega ka wolikogu teinud. Kindel aga on, et kool pääle jõulu Eesti koolina edasi töötab, nii et lastewanemad oma laste edaspidise saatuse üle täiesti mureta wõiwad olla. Kooli muutusest antakse omal ajal teada.

Olge walwel!

Meie arhiiwisid ja ametlikka' paberid

müüakse ja häwitatakse. Katsugu igamees päästa, mis temal wõimalik ja toimetagu paberid ja teateid Tartu

Eesti Rahwa Museumisse.

Okkupatsiooniaegsed kohtuasjad lükatakse edasi

Tallinna Ringkonnakohtu esimehe teadaande põhjal teatab kohtuministeerium, et kõik kohtuasjad, mis senistes okkupatsiooni aegsetes kohtutes juba arutusele on määratud, kuni uute kohtute awamiseni wõiwad edasi lükatud saada. A. B.

Kadri laata

peetakse tulewa esmaspäewal ja teisipäewal, 9. ja 10. dets.

„Sakala“ üksik nummer maksab

30 kop.,

palume lehemüüjatele mitte rohkem maksta

Eesti postmargid

on Wiljandis laupäewast jaadik tarwitusel. Uhtlasi on ka uulitsa postkastid jälle lahti.

Kuulutuste hind

meie lehes on edaspidi 50 penni petit-rida kuulutuse-küljel ja 1 mark tekstis.

Mobilisatsiooni käik Wiljandi maakonnas.

Eestimaa piiride kaitseks ja riiklise korra alalhoidmiseks Eesti Demokraatilises Wabariigis on Eesti Ajutine Walitsus sundusliku mobilisatsiooni wälja kuulutanud. Wastuwõtmine algab 4. detsembril.

Wallawanematel tuleb järgmises järjekorras ühes oma meestega Maakonna Rahwawäe Kommisjoni ette ilmuda:

4. detsembril: 1) Wiljandi linn, 2) Wiljandi wald, 3) Wiiratsi, 4) Uue-Wõidu, 5) Wana-Wõidu, 6) Uusna, 7) Wana-Tännasilma.

5. detsembril: 1) Päri, 2) Pärsti w., 3) Puiatu wald, 4) Loodi, 5) Holstre, 6) Heimthali, 7) Aidu, 8) Õisu.

6. detsembril: 1) Tarwastu, 2) Wana-Suislepi, 3) Uue-Suislepi, 4) Kaarli, 5) Wastemõisa, 6) Sürgawere, 7) Olustwere, 8) Taewere.

7. detsemaril: 1) Tubalane, 2) Suure-Kõpu, 3) Pajuse, 4) Wõisiku, 5) Uue-Põltsamaa, 6) Wana-Põltsamaa.

8. detsembril: 1) Soosaare, 2) Kõo, 3) Kabala, 4) Adawere, 5) Imawere, 6) Kurista, 7) Lustiwere, 8) Rutikwere.

9. detsembril: Helme kihelkonna wallad.

Tähendus: Helme kihelkonna alla kuuluwad wallad wõiwad oma äranägemise järele kas Wiljandi ehk Walka Rahwawäe Kommisjoni ette ilmuda.

Sundusliku mobilisatsiooni kuuluwad Ajutise W. käsu põhjal kõik need isikud, kes 1 jaanuariks 1918. a. 21, 22, 23, 24 a. wanaks said. — Wabatahtlikult Rahwawäkke astujad ilmuwad ühes sunniwiisil wõetawate meestega. — Kommisjoni ilmugu kõik mobilisatsiooni alla kuuluwad isikud. — Wastuwõetud rahwawäelased ilmuwad teenistusesse oma riietes ja saabastes ühes nädala toidumoonaga.

Tähendus 1: Riided ja saapad olgu korralikud, pesu wähemalt kaks paari.

Pääle selle wõtab iga mees magadiskoti, päätpadja, teki ja kaks lina kaasa. Kehwad mehed saawad tarwilikud riided ja pesu kohalikult walaomawalitsuselt.

Tähendus 2: Nädala toidumoona saawad mehed sellest talust wõi mõisalt, kelle maa pääl nad elawad; linnas — linnaomawalitsuselt.

Maakonna Rahwawäe Kommisjoni
esimees: Puusep.
Sekretär: leitnant Holland.

Kaastöölisi

palume meile jälle sõnumisi saatma hakata. Ruumi nappuse pärast palume ainult

lühtsamaid teateid saata.

„Sakala“ toimetus.

Ule-Eestimaalise rohuteadlaste päewa

koraldab Tallinnas 9. ja 10. dets. s. a. Eesti Farmatsõitude Ühisus. Ruumi puudusel pole wõimalik käsise saadetud üleskutset awaldada. Tähendame ainult, et koosolekut peetakse seltsi omades ruumides „Estonias“ ja päewakorras on: 1. Omawalitsuse küsimus. 2 Hariduse küsimus. 3. Läbirääkimised. Rohuteadlaste päewast palutakse kõiki — sugu ja rahwuse pääle waatamata, apteegi omanikke ja teenijaid osa wõtta

Selgitus kruntide wõõrandamise ja pantimise kohta.

Kohtuministeerium teatas 29. now s a Tallinna-Haapsalu Kreposti jaoskonna ülemale järelpärimise pääle, et suwituskohtades nagu Nõmmel, Harkus, Keilas, Kloogal jne., olewad maatükid, Ajutise Walitsuse määruse järele (Wene Ajut. Walits. Teataja № 104—14 juulist 1917 I) üksnes siis wõõrandamise ja pantimise keelu alt, ilma Põllutööministri loata, wabad on, kui neid põllumajanduslisteks otstarweteks ei tarwitada ja kui nad metsa all ei seisa.

Et Kadrilaata tulewal esmaspäewal, 9. dets. peetakse, siis ilmub meie leht tulewal nädalal teisipäewa asemel esmaspäewal.

Kuulutusi iga numbri jaoks palume **hiljemalt** laupäewa homikul kella 10 talitusesse ära anda.

„Sakala“ talitus.

*

1. dets. on Inglise laewastiku eelwägi, 12 torpeedopaati, Liibawi sadamasse sõitnud.

Läbi Kieli kanali sõita üks osa Inglise laewastikust Baldi merde.

Pihkwa joonel Wene enamlaste wäed Petserisse jõudnud.

Narwa juures ei ole waenlane enam edasi tunginud.

Dwinski on Wene enamlased umbes samal ajal kui Pihkwa langes, ära wõtnud.

Saksa sotsialdem. juht Scheidemann lahkub praegusest Saksa walitsusest.

*

Narowa ääres. Nagu kuuleme, on Kaitseliit Narowa jõele, Waiknarwast kuni Scherdjanka jõesuuni asunud.

— Aj. Wal. otsuse põhjal on kooliõpetajad mobilisatsioonist wabastatud.

— Berlin, 29. now. Lwowis on suured juutide rüüstamised. Arwatakse kaks kolm tuhad surnut.

— Stockholm, 29. now. Amerika kawatseb rahukongressil weealuste paatide täiesti ära kaotamist nõuda.

— Berlin, 29. now. Mõnede teadate järele on Denikini Staab juba Kiiewis.

Wastutaw toimetaja Dr. A. Nõges. Wäljaandja K. Baars.

S. Kagani hambaarstimise kabinett

on uuesti awatud Peterburi hambaarsti poolt. Waluta hammaste wäljatõmbamine. Kullatööd ja kunstlikud hambad walmistatakse hästi ja korralikult.

Wärsket
Riia pärmi
on jälle saada.
A. Raudlepp,
Lossi uul. № 11.

Tüdruk
otsib kohta maale. Hiire, uul. № 2.

Müüa
suur reisukasukas, muud riided ja saapaid. Wäike uul. № 42 näha ainult 9—12.

Harilud
naisterahwas
soowib kirjutaja kohta mõnesse kantseleisse ehk kontori. On walmis ka maale minema. Adr.: Wiljandi, Wäe uul 6, „E.“

Müüa
häid proowitud
habemenuge.
Juuksurlõikaja A. Rebane Tartu uul. nr. 5.

Tähelepanemiseks sõjawäelastele!

Müüa uus ohwitseri talwemantel — hallist kastorist, piibre kraega; laudlina, 2 päewatekki, 12 woodilina, 12 teerätikut. Näha igapäew kella 2—4 p. l. Weski uul., Lievenströmi majas, polkownik Rebinderi korteris.

Hääd karbiidi, karbiidilaternaid ja lampisid
on saada O. Geisleri kauplusest, Wiljandis, Tartu uul. № 1.

Üksiteenija
naisterahwast tarwitatakse wäikese mõisa pääle, kes ka karjatalituse ülewaatuse oma pääle wõtab ja kes selles osaw on. Küsida Pikk uulits № 3. korter № 4.

Aasta kümne kuu wanune tütarlaps
kasulapseks
anda. Säälsamas soowib tüdruk kohta maale. Küsida s. l. t.

100 r. warwatasu
sellele, kes juhatab, et kätte wõiksin saada neil päiwil warastatud 5 pihemega Rootsi wedrukki. Hoiatan ostmise eest. Teatada Taewere walda, Põlendikku talusse Jaan Ilwesele, Wälgitas.

II järgu haridusega
neiu
otsib teenistust kirjalikkude tööde pääle, et selle kõrwal edasi õppida ja tulewikus Eesti wabariigi ka oma jõuga edasi aidata. Adr. s.l.t.

Wahtrapuid
(tooreid) ostetakse ja maksetakse puu hääduse järgi kuni 5 rbl. kubik-jalast Wiljandi linawabrikus.

Neljapäewa õhtu on waksalis
kadunud
koolilapse pakkil helerohelist wärwi kleit ja mõned asjad. Ausat leidjat palutakse ära tuua Pikk uul № 4, Rätsepa Kr.

Kehapelsum sina
trummli siinisid
igas pikkuses on odawalt saada Metsamärdi masinawabrikus.

Tarwitan
2 rätsepa töötegijat
Wiljandis, Tartu uul. № 5.
M. Reier.

Soowitakse suuremat
korterit
wõimalikult kesklinnas. Teadustada herra Renniti juure Tartu uul.

Kojameest
tarwis, wõiwad wanemad inimesed olla. Tartu ja Lossi uul. nurgal E. Romanzow.

Walitu
müüa
Tartu uul. № 15 a. Koorti juures.

Kardinad, peeglid ja kõiksugu majakraami
müüa.
Weski uul. 18, teisel korral, näha 11—1 e. l.

A. Kamseni
kaubanduse-koolis
poiss- ja tütarlastele algab õpetus pääle Jõulu.
Uusi sui ka wanu õpilasi wõtab wastu igapäew kella 12—3
Weski uul. № 24. Koolijuhataja J. Kirschbaum.

Wilj. Wast. Kredit-Ühisus
wõtab raha hoiule ja maksab aasta hoiusummade päält 5% ja jookswal arwel 3 ja 3½ %.
Juhatus.

Kuulmata odawalt.
Kõiksugu elektri sisseseade materjali, jõulu-, sündimisepäewa ehk pulma kingitused, ehk portselaan- ja klaasnõusid. Kõiksugust pudukraami.
Aup. R. Pas.

R. Natuse auruwäwimise wabrik, Wiljandis
on uuesti üles ehitatud ja töötab wana wiisi täie jõuga. Kõik tööd, nimelt kodukoetud riide wanutamine, wärwimine, pressimine ja lõõrimine tehtakse jälle 2—3 nädala jooksul walmis.
R. Natus,
Wiljandis.

Ingliskeele õpetus.
Järelküsida Posti uul. Vorherbti ka plus.

Wahetusraha
wahetab „Sakala“ talitus.

200 marka
kes wargad üles annab, kes 29/30 ööse Aindul aita sisse murdsid ja järgmised asjad ära warastasid: 1 lammas tapetult ½ wakkat, 8 puuda tangu, 12 toopi petroleumi suures korwiga pudelis.

Eesti Maarahwa Liidu Wiljandi maakonna kongress

peetakse 8. detsembril s. a. kell 12 päewal Wiljandi wallamajas ära, kuhu kõiki walla osakondasid tarwilisel arwul wolitatud esitajaid palutakse saata.

E. M. L. Wiljandi Maakonna Komitee.

Teadaanne.

Wiljandi Linnawalitsus annab selleläbi teada, et elektrijaama jõumasinate üleliigse koormatuse tõttu elektriwoolu tarwitamine mootorite käimapanemiseks igapäew kella 4-st õhtul täieste keelatud on.

Pääle selle on linna weewärk kella 10 kuni 6 öösel kinni.

See määrus hakkab kohe wäljakuulutamisest maksma.

Linnapää G. Talts.
Sekretär Fr. Roosmann.

Raamatupidamist (kahekordne Italia ja Amerika süsteem).
Kaubanduse rehkendust —
Kiirkirja (stenograafiat) Stolz-Schrey süsteem.
Masin-kirja Amerika 10-sõrmelise õpewiisi järele õpetab
Artur Lieberg,
kooliõpetaja Kassisaba uul. Nr. 3. Kõnetunnid kella 10—1.

Kirjutusmasina kursus
on Kassisaba uul № 7.

Ärareisimise pärast parajaa hinnaga
müüa
kontsert pianino
Klinke pääl.

J. Kurnbergi trükk, Wiljandis.